

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ФІЗИКО-МЕХАНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Г.В. КАРПЕНКА

УХВАЛЕНО

Рішення Вченої ради Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України (від 19 лютого 2026 р. протокол №1)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України академік НАН України
Олександр Олександрович ЧУК

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ ПРАКТИКУ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ ОСВІТНЬО-
НАУКОВОМУ РІВНІ У ФІЗИКО-МЕХАНІЧНОМУ ІНСТИТУТІ
ІМ. Г.В. КАРПЕНКА НАН УКРАЇНИ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. «Положення про науково-дослідну практику здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні у Фізико-механічному інституті ім. Г.В. Карпенка НАН України» (далі – Положення) Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка (далі – Інститут) розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту», п. 27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. №261, освітньо-наукових програм та навчальних планів, Положенням про організацію освітньо-наукового процесу Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України (зі змінами).

1.2. Науково-дослідна практика в системі вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні є складовою професійної підготовки до досліджень, яка орієнтована на розвиток універсальних дослідницьких навичок і слугує здобуттю практичного досвіду у організації та проведенні самостійних досліджень, а також покращенню дослідницьких вмінь і навичок, здобутих під час теоретичної підготовки навчання.

1.3. Випускова кафедра є організатором науково-дослідної практики, за якою закріплений здобувач.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Метою цієї практики є розвиток навичок самостійного виконання наукових досліджень, поглиблення наукового світогляду здобувачів, вивчення актуальних проблем практики та здатності співвідносити їх із обраною теоретичною базою, а також набуття практичних навичок здійснення експериментів. Крім того, практика сприяє набуттю здобувачами здатності системно визначати наукову структуру, логіку та послідовність дослідницьких етапів майбутньої дисертаційної роботи, поєднуючи теоретичні положення з практичними експериментальними завданнями.

2.2. Завдання науково-дослідної практики:

- знайомство зі структурою, тематикою та ключовими напрямками наукової роботи відповідного відділу;
- вивчення сучасного стану досліджень за тематикою наукового відділу, а також критичний аналіз наукових джерел;
- освоєння експериментальних методик;
- отримання практичних навичок роботи з лабораторним обладнанням, вимірювальною технікою та спеціалізованим програмним забезпеченням;
- виконання індивідуального науково-дослідного завдання відповідно до тематики відділу;

- застосування сучасних методів оброблення, аналізу та інтерпретації експериментальних даних, у тому числі статистичних;
- дотримання вимог техніки безпеки, норм професійної та академічної доброчесності;
- розвиток навичок самостійної та командної роботи, критичного мислення та відповідальності;
- апробація отриманих результатів через участь у семінарах, конференціях та обговореннях у науковому середовищі колективу.

3. ЗМІСТ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

3.1. Зміст і програма проходження науково-дослідної практики визначаються індивідуальним планом практики. Науково-дослідна практика містить такі види робіт:

- критичний аналіз наукової літератури;
- застосування експериментальних та аналітичних методів;
- виконання індивідуального завдання та підготовка звіту;
- участь у наукових обговореннях і семінарах;
- дотримання організаційних та етичних норм;
- захист результатів практики на семінарі випускової кафедри.

3.2. До документів науково-дослідної практики відносяться: щоденник практики, індивідуальний звіт здобувачів про проходження практики та протокол відповідного рішення випускової кафедри.

3.3. Залік є формою підсумкового контролю з практики.

3.4. Оцінювання науково-дослідної практики базується на 100-бальній системі та враховує системний аналіз результатів роботи здобувача, його активність і здобуття компетентностей

4. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

4.1. Проходження науково-дослідної практики на третьому році навчання є обов'язковим і здійснюється в обсязі, визначеному відповідною освітньо-науковою програмою та її навчальним планом.

4.2. Направлення здобувачів на практичну підготовку до структурних підрозділів Інституту відбувається на підставі наказу директора. Загальне керівництво та контроль за проходженням науково-дослідної практики покладаються на заступника директора з наукової роботи. Організацію практики забезпечують випускові кафедри Інституту, які здійснює підготовку докторів філософії.

4.3. Гарант ОНП на установчій конференції знайомить здобувачів з порядком проходження науково-дослідної практики, звітними документами,

формою та змістом практики та здійснює облік проходження науково-дослідної практики.

4.4. Загальний обсяг науково-дослідної практики складає не менше 2 кредитів ЄКТС і проходить на третьому курсі навчання.

4.5. Індивідуальний план практики розробляється спільно науковим керівником і здобувачем та затверджується на засіданні кафедри. На базі практики організаційний нагляд здійснює завідувач відповідного відділу, який забезпечує належну організацію робочого процесу та дотримання правил внутрішнього розпорядку. Безпосереднє керівництво виконанням програми практики здобувача покладається на наукового керівника практики, який є працівником цього відділу і відповідає за координацію завдань, виконання індивідуального плану та контроль якості виконаних робіт.

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

5.1. Базами практики можуть бути структурні підрозділи Інституту, а також заклади вищої освіти чи наукові установи, що здійснюють науково-дослідну діяльність, за умови узгодження з випусковою кафедрою програми практики.

5.2. Зміна змісту та/або термінів проходження науково-дослідної практики допускається виключно за наявності обґрунтованих і поважних причин. Рішення щодо можливості внесення таких змін ухвалюється на засіданні випускової кафедри за погодженням із її завідувачем.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА

6.1. Здобувач має право:

- З усіх питань, що виникають під час практики, звертатися до наукового керівника, завідувача відділу або гаранта, а також подавати пропозиції щодо покращення організації науково-дослідної практики;
- долучатися до науково-дослідних проєктів, наукових розробок відділу з метою вивчення дослідницької діяльності, знайомства з передовим дослідницьким досвідом;
- проходити науково-дослідну практику у закладах вищої освіти чи наукових установах, якщо вони займаються науково-дослідною діяльністю, за умови узгодження програми практики.

6.2. Здобувач зобов'язаний:

- пройти інструктаж із техніки безпеки на робочому місці, ознайомитися з правилами охорони праці та неухильно їх дотримуватися;
- виконувати завдання, передбачені індивідуальним планом практики;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку;

- нести відповідальність за виконувану роботу та її результати на рівні зі штатними працівниками;
- регулярно вести щоденник практики за встановленою формою;
- підготувати і подати на випускову кафедру протягом 10 днів звіт про проходження практики;
- після закінчення практики підготувати всі необхідні звітні документи згідно з вимогами і відзвітуватись за виконану роботу (завірити відомості з переліком виконаних робіт; завірити щоденник та звіт підписом керівника практики від кафедри). За умови організації освітньо-наукового процесу у дистанційній формі етапи організації та проходження науково-дослідної практики залишаються незмінними і реалізуються з використанням платформ дистанційного навчання.

Здобувачі, які не виконали програму практики, або робота яких визначена як незадовільна, зобов'язані за рішенням Вченої ради Інституту пройти практику повторно без відриву від занять, або, згідно з Положенням про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1999 р. № 309, підлягають відрахуванню із аспірантури Інституту.

7. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ

7.1. Загальне керівництво та контроль за проходженням практики здобувача здійснює гарант ОНП, до якої він прикріплений.

7.2. Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану практики здобувача здійснюється його науковим керівником практики, який забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів. Затверджує загальний план-графік практики та визначає її роль у системі індивідуального планування здобувача. Добирає завдання для науково-дослідної практики та надає методичну підтримку в її плануванні і організації. Контролює роботу здобувача, виконання ним всіх видів діяльності й вживає заходів для усунення недоліків у практиці. Також готує відгук на звіт здобувача щодо проходження науково-дослідної практики.

7.3. Якщо здобувач проходить науково-дослідну практику за межами Інституту, йому призначається куратор від цього закладу, який є провідним науковим або науково-педагогічним працівником. Обсяг його прав і обов'язків узгоджується з науковим керівником і гарантом.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення (зміни до нього) затверджується Вченою радою Інституту та вводиться в дію наказом директора Інституту.

8.2. Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи Інституту в межах своїх повноважень, визначених посадовими інструкціями.